

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kulk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

Van de voorzitter:

GEKRENKT RECHTSGEVOEL

IN HET MEI-NUMMER van ons Maandblad is het vonnis, waarbij een tweetal magnetiseurs schuldig werden verklaard aan overtreding zonder oplegging van straf, reeds aan een voorlopige bespreking onderworpen.

Daar in publicaties door anderen uitvoerig de mening van de Officier van Justitie en die van de verdediger zijn uiteengezet is het voor een objectieve beoordeling van deze kwestie noodzakelijk ook de keerzijde van de medaille — het inzicht van degenen, die ernstige bezwaren hebben tegen de gang van zaken bij genoemde procesvoering — te kennen.

Om deze reden moge het volgende dringend onder de aandacht van hen, die op enigerlei wijze bij deze materie

zijn of worden betrokken, worden gebracht.

Bij de uitspraak heeft de **Kantonrechter** te Utrecht zich laten leiden door zijn gevoel veeleer dan door het Recht. Dit laatste toch zou bestraffing hebben geëist van de schuldig bevonden.

Dit gevoel van de edelachtbare — dat het Recht géén recht deed wedervaren — werd opgewekt door een „hartstochtelijk” pleidooi van een negental getuigen à décharge, die zonder enige schroom verklaarden door de verdachten te zijn genezen. Enig bewijs voor de juistheid van deze verklaringen achtte de rechter klaarblijkelijk niet nodig.

Evenmin oordeelde hij het wenselijk de mogelijkheid te scheppen een dieper gaande behandeling van de zaak te be-

vorderen door de kans op hoger beroep open te laten.

Deze magistraat heeft door zijn stellingnemen wel een buitengewoon grote verantwoordelijkheid aanvaard.

De **Officier van Justitie**, hoe zeer geïmponeerd ook hij bleek door hetgeen de getuigen naar voren meenden te moeten brengen, voelde kennelijk beter, dat de schoen ergens wrong. Hij eiste dan ook een lichte geldboete teneinde de weg naar hoger beroep niet geheel en al te blokkeren.

Zijn opmerking in verband met de verklaringen van de getuigen.

„Niets duidt erop, dat we hier te doen hadden met een groep bedriegers, die gehuurd zouden zijn om de magnetiseurs vrij te pleiten”

heeft op velen een zeer onaangename indruk gemaakt. Bij onder ede staande getuigen komt zelfs bij de felste bestrijders van de onderhavige kwakzalvers de gedachte hieraan niet zo maar eens op. Wél daarentegen zijn dezen ervan overtuigd, dat de goedgelovige getuigen — door de verdediging als willige pleitbezorgers van onbevoegden naar voren geschoven — maar ál te lichtvaardig hun subjectieve mening als vaststaand feit verkondigen.

Afgezien van de overweging, dat:

1. een voorbeeld, als belichaamd in elk van de getuigen, nooit een bewijs kan zijn,
2. niet bewezen werd, dat deze getuigen ooit hadden geleden aan de kwalen, die zij verkondigden te hebben gehad,
3. evenmin werd aangetoond, dat zij te eniger tijd daadwerkelijk door de verdachten van hun kwalen waren genezen,

had de openbare aanklager toch ook nog het post of propter (erna of erdoor) in zijn beoordeling moeten betrekken.

Pas wanneer ook al deze facetten behoorlijk uit de doeken zouden zijn gedaan had mogen worden overgegaan tot het vormen van een meer gefundeerde mening.

De **verdediger** van de onbevoegden, méér dan de beschermheer van zijn

Erkenning uit Paranormale hoek:

„JE WEET NIET WAT HET IS”

DE VOORZITTER van de Nederlandse Werkgroep van Paranormale Genezers, de notaris te Epe, mr. A. van Doorninck roept victorie, schrijft de Telegraaf. Het blad vervolgt:

Mr. Van Doorninck hij moge dan al beschermheer zijn van honderden handopleggers en pendelstrijkers of hoe ze mogen heten, erkent zelf niets te kennen van dit omstreden handwerk. Hij weet ook niet wat het voor soort „krachten” zijn, die zij zeggen te bezitten.

„Ze weten vaak niet aan welke ziekte de patiënten lijden, maar ze weten waar het zit, en dat ze strijken moeten.....”

Half in gedachten, glimlachend voegt de notaris er aan toe: „Je weet niet wat het is, maar ze doen het. Ik geloof eerlijk gezegd, dat ze de natuurlijke geneeskracht van het lichaam weten op te wekken. Maar ik bemoei me daar niet mee. Je komt er toch niet precies achter.”

Deze verklaring van mr. Van Doorninck is het lichtpunt in de reportage van De Telegraaf. Mr. Van Doorninck

weet het zelf niet. Na zoveel pleidooien voor vervolgd handopleggers, ondanks alle mooie boekjes die hij over het onderwerp heeft geschreven erkent het opperhoofd der handopleggers: „Ze weten vaak niet aan welke ziekte de patiënten lijden, maar ze weten waar het zit en strijken het weg.”

Deze verklaring zegt alles. Zij houdt in, dat niet uitgesloten is dat de gehele „paranormale geneeskunst” op boerenbedrog kan berusten. Zij houdt in, dat vele lieden, die verklaren genezen te zijn wellicht nimmer ziek zijn geweest. Zij houdt in, dat vele anderen genezen zijn door oorzaken die volledig buiten de invloed van de handoplegger zijn gelegen.

Zij houdt ook in, dat alle wijze officieren van justitie en rechters met uiterste reserve moeten staan tegenover verhalen van mensen, die beweren dat er een wonder is gevloeid uit de strijkende handen van de man in de verdachtenbank.

„Je weet niet wat het is.” Een wettig en overtuigend bewijs van onvermogen! Maar niet in Utrecht.

Nieuwe vlag dekt oude lading

KWAKZALVERIJ

EEN BEKNOPTTE, maar kernachtige samenvatting van de enorme gevaren voor de volksgezondheid die voortvloeien uit de kwakzalverij, vonden wij in het blad POLS, dat onder artsen wordt verspreid.

De schrijver van dit waardevol betoog is de Hilversumse arts D. Uitterdijk. Wie weet welk een militant lid dokter Uitterdijk is van onze vereniging, wie weet met hoeveel overtuigingskracht hij al vele leden heeft gewonnen voor onze organisatie, die zal zich er niet over verwonderen, dat dit requisitoir over de kwakzalverij hard is uitgevallen.

Hieronder laten wij de bijdrage van dokter Uitterdijk volgen:

„Hoewel men er zich in het algemeen wel van bewust is, dat onder de lieden die onbevoegd de geneeskunst uitoefenen oplichters kunnen schuilen, is men doorgaans toch beslist onvoldoende op de hoogte van de enorme gevaren die schuilen in het consulteren van de zich paranormaal noemende „genezer“, zoals die heden ten dage aan ons verschijnt. Ik wil aannemen, dat onder hen volkomen te goeder trouwe lieden zijn, blind of niet ver genoeg ziend om zich

volledig bewust te kunnen zijn van eigen falen en tekortschieten, maar gezien verschillende omstandigheden is het beslist hier misplaatst om aan te nemen dat deze groep uiterst klein is.

**

In dit licht bezien wou ik de aandacht vestigen op de uitspraak van prof. dr. Tenhaeff, buitengewoon hoogleraar aan de Utrechtse universiteit, die gezegd heeft:

„Minstens 90% van de zich paranormaal begaafd noemende lieden zijn arbeidsschuwe psychopaten.”

Voegt men hieraan toe de uitspraak van prof. Tenhaeff's belangrijkste medium, Gerard Croiset:

„60% is doelbewust bedrieger, 30% denkt gaven te hebben maar mist die ten enenmale”.

nog aangevuld met de uitlating van Mr. Adam van Doorninck, — voorzitter van een nogal aan de weg timmerende vereniging van onbevoegde genezers — die zei:

„Er zijn in Nederland ten hoogste 500 betrouwbare paragnosten”, dan slaat

(vervolg van pag. 1)

handopleggers, veeleer hun stuwkracht, moet in feite de verantwoordelijkheid nog zwaarder worden aangerekend dan zijn satellieten.

Niet zonder voldoening beklemtoonde hij, voor de zoveelste keer, dat een Commissie de „wonder-genezers” op betrouwbareheid controleert en van „diploma's” voorziet. Telkens verkondigt hij — naar aangenomen moet worden tegen beter weten in — dat het werk van deze Commissie van zo grote waarde zou zijn. Als bewijs voor deze stelling laat hij nimmer na er vooral de nadruk op te leggen, dat zeer vooraanstaande Nederlanders er zitting in hebben. Dit keer somt hij op: „juristen, mensen van adel, zelfs een Raadsheer van een gerechtshof en ook een arts.” De toevoeging van het woordje „ook” in deze opsomming spreekt wel boekdelen.

Zonder meer toch is duidelijk, dat, zo er ooit een oordeel gevormd zou kunnen worden over „genezend-vermogen” van een onbevoegde, dit alleen zou kunnen geschieden na zeer speciaal gerichte proeven door deskundigen op het gebied van de geneeskunde, dus door specialist-artsen, van onbesproken reputatie.

Juristen, mensen van adel en zelfs een Raadsheer zijn de figuranten in het spel

van deze Commissie. Het opnemen van hun namen in het bestel ervan kan dan ook geen ander doel hebben dan er luister aan bij te zetten; een stem van enige reële waarde in het kapittel kan hun niet worden toegedacht. De waarde, die zou moeten worden toegekend aan uitspraken van deze Commissie, staat of valt met de gedegenheid van het werk van de deelnemende artsen. Zelfs als geen enkele twijfel bestaat aan de medische bekwaamheid en integriteit van de betrokken artsen, dan nog is één arts numeriek volstrekt onvoldoende om de gehele paranormale geneeskunst in het oog te houden.

Het is daarom begrijpelijk, dat alleen hierdoor reeds de gehele Commissie van Onderzoek van de N.W.P. moet worden aangemerkt als een schijnvertoning.

Het door haar uit te reiken „diploma” moet derhalve ook worden beschouwd als van nul en gener waarde.

Het ware juist gezien van de magistraten zich eerst terdege te verdiepen in een onderzoek naar de intrinsieke waarde van de beweringen van getuigen en van hun verdedigers alvorens, door toe te geven aan opwellende gevoelens, beslissingen te nemen, die het rechtsgevoel van velen in den lande geweld aan doen.

A. P. N. DE GROOT.

de schrik mij om het hart als ik bedenken, hoeveel waarde men in grote kring hecht aan de kunde van de **twaafluizend genezers**, die in ons land kennelijk ongestraft hun kwade praktijken kunnen blijven uitoefenen.

Voor al, omdat de talrijke publicaties in de kranten, betreffende vermeende paranormale successen in het algemeen kritiekloos worden geaccepteerd. Hetzelfde kan gezegd worden van de paranormale geneeskunst. En hiermede komen wij op het gebied van de kwakzalverij, een onderwerp dat mij als arts na aan het hart ligt.

Tot voor kort werd het woord kwakzalver algemeen gebruikt, het was een goed Nederlands woord, en ieder kon het begrijpen. Sedert een aantal jaren is het vervangen door de meer vertrouwden schenkende uitdrukking: paranormale genezer, een nieuwe vlag die een oude kwalijk riekende lading moet dekken.

Moeten wij nu alle mededelingen van patiënten, die menen baat te hebben gevonden bij een magnetiseur maar klakkeloos naar het rijk der fabelen verwijzen? Neen, zo eenvoudig ligt de zaak niet. Ongetwijfeld zijn er gevallen van verbetering van een aandoening dóór of althans tijdens behandeling door onbevoegden te vermelden. Deze hebben echter met paranormale gaven niets uit te staan. Fluidium, uitstraling of dierlijk magnetisme speelt hier geen rol, al denkt de patiënt en mogelijk zelfs de „genezer” dit.

Afgezien van het feit dat vele aandoeningen na verloop van tijd vanzelf genezen, wat vaak over het hoofd wordt gezien, mogen wij zeker de invloed van suggestie als genezingbevorderende factor niet bagatelliseren.

Verschillende aandoeningen:

ik noem slechts nerveuze hoofdpijn, asthma, eczeem, zenuwontstekingen e.d., zijn zeer wel suggestief te behandelen. Hiervan maakt de arts, de psychiater, de psycholoog, en ten slotte óók de kwakzalver een dankbaar gebruik.

Met dit verschil, dat de paragnost in doorsnee — men mag hier immers rustig deze kwalificatie aanhouden — uitsluitend werkt, werken kan, op suggestie; dat hij, onbevoegd en onwetend op medisch gebied, en bovendien on-critisch van instelling, alles over een kam scheert, alles magnetiseert, zodat de patiënt met de prikkelende vingers in goed vertrouwen sterft aan zijn suikerziekte!

Al met al vormt de zg. paranormale genezer, zelfs al zou hij bona fide genoemd mogen worden, een ernstig gevaar voor de Volksgezondheid. Het is dan ook een dringende eis dat van overheidswege met kracht opgetreden wordt tegen deze vorm van volksmisleiding.”

HET HOPELOZE GEVAL

IK VROEG: „Wanneer noemt u een paranormale genezer bona fide?”

De man die de vraag stelde was een medewerker van „Vizier”, de bekende journalist Gerth van Zanten.

De man die op de vraag zou antwoorden was de heer K. T. van der Plaats, voorzitter van de Nederlandse werk-

groep van paranormale genezers. Zijn antwoord verbaast ons niet:

„Als hij twee jaar lang minstens honderd patiënten heeft behandeld en als er van die mensen ten minste een 35 percent is genezen of althans aanzienlijk verbeterd. U vindt 35 percent misschien laag, maar ik zal u zeggen dat het hoog is. Want alle mensen die bij een genezer komen hebben eerst uit den treure de deur van de dokter plat gelopen. Zij komen ten slotte bij een genezer, omdat zij wanhopig zijn geworden. Het is ook trouwens een van onze voorwaarden, dat een genezer alleen die patiënten mag behandelen, die tevoren een bevoegd medicus over hun ziekte of aandoening hebben geraadpleegd. Als een genezer van deze hopeloos lijkende gevallen nog 35 percent of meer kan opknappen, vind ik dat een prestatie.”

Het antwoord van voorzitter Van der Plaats verbaast ons niet, maar — om met zijn eigen woorden te spreken — we worden er wel wanhopig van.

Doorzichtig

Hoe is het toch mogelijk, dat deze redenering, deze doorzichtige redenering toch maar steeds weer via bekende en betrouwbare journalisten zijn weg vindt in de Nederlandse pers.

Want alle logica is zoek.

1. Is een arts (of een kwakzalver) pas bona fide als hij 35% van zijn patiënten geneest? Onzin natuurlijk. Als een militaire arts dit percentage hanteerde, zouden onze strijdkrachten niet veel waard zijn. Van ons leger zou dan 65% in de ziekenboeg mogen liggen. Is een medicus, verbonden aan een bejaardentehuis, zoveel slechter dan een militaire arts, omdat zich onder zijn patiënten zoveel meer ziekte- en sterfgevallen voordoen? Onzin natuurlijk. Men kan eenvoudig geen percentage hanteren bij het beoordelen van een genezer. De magnetiseurs doen dat wel. Dat is dan een van de redenen waarom zij onbevoegde genezers genoemd worden.

Contrôle

2. Zelfs als zou men dit percentage willen hanteren, dan nog luidt de vraag: hoe kan de z.g. controle-commissie de „genezingen” controleren als zij slechts beschikt over de gegevens van de kwakzalver zelve en bovendien in haar midden geen betrouwbare en deskundige medici heeft om de opgaven na te gaan?

3. Het hopeloze geval. „Elke week gaan er 60.000 mensen naar paranormale genezers” deelt van der Plaats elders in dit „Vizier”-artikel mee. Volgens hem zijn dit allen hopeloze gevallen, die door de medische wetenschap niet genezen kunnen worden. Van deze „hopeloos lijkende gevallen kan de genezer nog 35 percent opknappen. Dat vind ik een prestatie, aldus Van der Plaats.

Doorcijferend volgens het schema: Van der Plaats lopen er in Nederland minstens 60.000 „hopeloze gevallen” rond, die zich in hun wanhoop tot magnetiseurs wenden. Jammer voor de 39.000 overigen, maar volgens de maatstaven van de magnetiseursbond kunnen slechts 21.000 „ongeneeslijken” door de magnetiseurs genezen worden...

De onzin druipt er af in dit soort verklaringen. Vrijwel geen arts in Nederland deelt een ongeneeslijk ziekte mee, dat hij wel niet beter zal worden. Er is geen enkele controle op dat steeds maar weer gebruikte getal van 60.000 magnetiseursbezoeken per week. Die „wanhoop” van de patiënten is ook al niet te bevestigen. Wie zegt niet dat hier eenvoudig van ongeduld sprake kan zijn, van listig benutte mond-tot-mond reclame, van goedbespeelde mystieke gevoelens bij niets mankerende mensen, wie zegt niet...?

Men kan alles zeggen, maar de magnetiseurs zullen telkens weer met hun holle frasen komen, in de hoop dat iemand het wil geloven en publiceren. Ook al is het nog zo doorzichtig.

Een hopeloos geval! Ongeneeslijk!

VIJF NIEUWE LEDEN

DE VERENIGING blijft groeien. Steeds weer zijn nieuwe belangstellenden te vinden, die de strijd tegen de kwakzalverij bereid zijn te dienen door zich aan te sluiten bij onze vereniging.

Mogen wij alle leden verzoeken in hun omgeving op te wekken tot nog grotere aanwas. Een grote vereniging tegen de kwakzalverij is beter in staat de aanslagen op de volksgezondheid te signaleren, te bevechten en te voorkomen.

Wij heten van harte welkom: de arts J. van Trotsenburg, te Wamel, de vrouwenarts A. Brummel en de heer R. G. J. de Pee, beiden te Hilversum. Voorts de arts Th. J. C. Oudemans te Voorthuizen en de arts R. L. Polak te Amsterdam.

EDITH PIAF

SOMS IS HET WEL EENS GOED een publikatie enige tijd te laten liggen. Dat gebeurde ons met het weekblad Vizier, dat in januari een foto publiceerde van een Franse zangeres met het bijschrift: „Edith Piaf, jarenlang worstelend met ernstige ziekte en overspannenheid, verklaarde zich kort voor het einde van het vorig jaar volledig genezen dank zij de hulp van een magnetiseur.”

Intussen zijn er weer maanden verstreken. We weten hoe Edith Piaf dit jaar reeds tweemaal werd opgenomen in het Amerikaanse hospitaal in Neuilly bij Parijs om zware operaties te ondergaan. Hopelijk zal de grote chansonnière volledig herstellen! Maar er is geen magnetiseur aan te pas gekomen, toen de beminde zangeres half juni met spoed werd opgenomen en heel Frankrijk vreesde dat het te laat was.

In januari publiceerde Vizier dat Edith Piaf door magnetiseurs was genezen. We weten niet of het blad de Franse zangeres juist heeft geciteerd. Zo ja, dan blijkt dat de genezing van Edith Piaf van korte duur is geweest. Geen beste reclame voor de magnetiseur.

Het is ook mogelijk dat Vizier om de tuin is geleid en niet beschikte over een goed gewaarmerkte uitspraak van Edith Piaf.

Maar in beide gevallen heeft het tijdschrift een rampzalige reclame gemaakt voor magnetiseurs, slechts gebruik makend van de grote bekendheid en bewondering die de vertolkster van „Milord” en „Rien de rien” bij het grote publiek geniet.

„Als Edith Piaf naar een magnetiseur gaat, kunnen wij het ook doen...”

Dat moet de reactie van de lezers zijn op zo'n bericht. Laat het beklagenswaardige lot van Edith Piaf de redactie van Vizier voldoende zijn om dit januari-bericht te herroepen en voortaan geen „grote namen” te gebruiken bij het aanprijzen van een geneeskunde, waarvan de ware deskundigen beweren dat zij een gevaar voor de volksgezondheid is.

Kwakzalver is soms misdadiger

ONDANKS de enorme vorderingen, welke de geneeskunde in de laatste decennia heeft gemaakt, zien wij het aantal onbevoegde genezers (magnetiseurs, gebedsgenezers e.d.) toenemen. Dit is een internationaal verschijnsel. Het oordeel over deze personen is zeer verschillend. Aan de ene kant staan zij, die in hen slechts kwakzalvers kunnen zien, die ernstig gevaar opleveren voor de volksgezondheid. Anderen begroeten hen als weldoeners der mensheid.

De vraag, wat we van dit alles hebben te denken, werd door dokter Veenis aangesneden op een afdelingsbijeenkomst van de Ned. Bond van platte-landsvrouwen, in zijn verhandeling, die tot titel had: „Het vraagstuk der onbevoegde genezers”.

De onbevoegde genezer (in de volksmond: kwakzalver) is iemand, die zonder wettelijke bevoegdheid en zonder noodzaak er zijn beroep of bedrijf van maakt om, al of niet tegen vergoeding en al of niet met geloof in eigen kunnen, geneeskunde te beoefenen. Tegenover hem staat de wettelijk bevoegde arts, die na een van de langste universitaire studies, door praktisch werk en boekenstudie zijn kennis en kunde heeft verworven. Door dagelijks opgedane ervaringen, door vermeerdering vooral van zijn mensenkennis groeit zijn geneeskunde tot geneeskunst, er gaat een zekere invloed, er straalt „magie” van hem uit naar zijn patiënten. Dat is zeer belangrijk, want vele ziekten vinden hun oorsprong in moeilijkheden, die meer op het terrein van de geest (of de „ziel”) zijn gelegen dan op dat van het lichaam. Spanningen in het gezin of door het beroep kunnen b.v. leiden tot de managerziekte (bij beurs- en zakenlieden), telefoonziekte (bij artsen en hun gezinsleden), maagzweren en suikerziekte. Misschien is bij de officiële artsenstudie vroeger wel eens te weinig aandacht besteed aan het feit dat de mens niet enkel lichaam maar ook ziel is en moest dus de geneeskunst „te veel zelf en pas later in de praktijk geleerd worden”. Door alle tijden heen hebben sommige

mensen wel geweten dat zij op een bepaalde manier invloed op anderen konden uitoefenen. Zij omhulden zich met geheimzinnigheid om indruk te maken en vertrouwen te wekken en sloegen aan het „genezen”. Nu wij door de psycho-somatiek, de leer inzake ziel en lichaam, een beter begrip hebben gekregen van „de mens” kunnen we begrijpen, dat de kwakzalvers wel eens succes boekten, maar weten ook dat dit dan geen „wonder” was. Het werd behaald bij ingebeelde of bij psychosomatische ziekten.

Voor zulke patiënten is een goed contact met en vertrouwen in de arts van het grootste belang. (Maar een profeet wordt in eigen land vaak niet geërd!) Zij kunnen veel hebben aan een gesprek met hem (of met een geestelijke). Het grote gevaar van zich overgeven aan onbevoegden (waaronder ook magnetiseurs behoren) ligt in het feit dat onder psychische invloed, door emotie of magische handeling de pijn (vaak maar tijdelijk) verdriven wordt, die aan de arts juist aanwijzingen geeft voor het stellen van zijn diagnose. De werkelijke ziekte wordt dan niet onderkend, kan dus niet bestreden worden en woekert voort tot onherstelbare schade van de patiënt. Een kwakzalver, die dat op zijn geweten heeft, is een misdadiger.

OUDERWETS!

IN VELE BLADEN treft men tegenwoordig aanbevelingen aan van Kloostervrouw Melissegeest. Een ouderwets aandoende reclame, die herinnert aan de kloosterbalsem en de kloosterwijn, die misschien alleen ouderen onder ons hebben meegemaakt. Speculerend op de ietwat magische toevoeging van „klooster” tracht de fabrikant de mensen te suggereren dat zijn middel wel tot de heel goede moet behoren.

Het middel dat mijn aandacht trok, de Kloostervrouw Melissegeest is volgens

de aanprijzing zo bijzonder nuttig voor nerveuse mensen. Ik citeer: „U ontmoet ze dagelijks — gespannen mensen. Het werk is hen te veel, zij kampen met hun zenuwen. Het hoge levenstempo heeft ons overgevoelig gemaakt. Houdt nervositeit U soms ook uit de slaap? Bent U ook snel geïrriteerd? Dan wordt het hoog tijd dat U Uw overbelaste zenuwengestel versterkt en meer weerstand geeft. Kloostervrouw Melissegeest helpt.” Het middel kost f 1.90— f 5.75 per fles en zou uitsluitend te krijgen zijn bij apotheek en drogist. Ik hoop dat de apotheken wat dit betreft wel uitgesloten kunnen worden.

Niet op de hoogte van de samenstelling van melissegeest wendde ik mij tot de farmaceutische redacteur, de heer Bui-ter, die mij uitvoerig inlichtte. Melissegeest is in Nederland niets nieuws, maar al lang obsoleet (verouderd en uit gebruik geraakt). Het is een oplossing in alcohol en water van enkele etherische olieën (citroen, citronella, kaneel, kruidnagel, muskaat) en werd gebruikt als carminativum, om de spijsvertering aan te zetten.

Als we deze samenstelling nagaan kunnen we ons niet indenken dat de melissegeest, al zou ze dan ook iets met een „kloostervrouw” te maken hebben van enige goede werking op gestoorde zenuwen zou kunnen zijn. Hoogstens misschien een beetje suggestieve kracht, maar dat is dan ook alles.

Daarvoor geeft men dan veel geld uit en laat men een misschien nodige medische behandeling achterwege.

Om met mijn leermeester Prof. Pel te zeggen (als hij het had over het dragen van te dikke onderkleding): degeen, die het maakt en het verkoopt heeft er zijn voordeel aan, die het gebruikt de last van zijn kwaal en het verlies van zijn geld.

R. E. W.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Bui-ter, apotheker, Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijntzen te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Bui-ter, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abbonés: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. tel. 02959 — 19114.